

Învățămîntului, să-i fie de învățatură...

După cum vedem cu toții, învățămîntul românesc a luat-o la vale bine de tot. Nu este de mirare, după hei-rup-urile politice și de alt fel, din ultimii ani. Ar trebui să specific: din ultimii 50-60 de ani. Să nu cumva să se creadă că pe vremea lui nea Nicu era mai bine. Doamne ferește! Sigur, cu multe altele era mai bine, dar cu învățămîntul era la fel de jale ca și acum. Că era mai multă disciplină, că elevii aveau un respect față de dascăli și față de autorități... să zicem. Avantajul învățămîntului postrevoluționar este că produce absolvenți mult mai dezinhibați, mai dezinvolti și mult mai ancorați în prezentul social. Că acest prezent și această societate sunt jalnice și nicidecum de invidiat, este altă poveste.

Am spus că învățămîntul produce absolvenți. Da, acesta este obiectivul acestei „felii” din societatea noastră. Învățămîntul este acela care preia de la societate semnalele de tip „cerere” și își adaptează fluxul de „producție” în așa fel ca „produsele finite” să corespundă cererii pieței. Vi se pare că sună prea tehnic și prea cinic? Posibil, dacă privim sentimental la copii și le suprapunem adjective din zona: copilărie, joacă, vise, inocență, exuberanță, gingășie etc. și nu mai privim rece, cu eficiență socială... Sună groaznic ce spun aici. Dar real. Copiii mei nu pot fi priviți ca o marfă, un produs, o cifră în statistici... Zic eu acasă, fără să gîndesc prea mult.

Ai noștri, nu ai lor

Societatea are nevoie de un anumit tip de caractere, de personalități, de calificări. Oamenii trebuie să știe o sumă de informații din anumite domenii cu care se sincronizează în traiul de zi cu zi, atît între ei cît și între oamenii ca individ și societatea per ansamblu. Din păcate intervin diverse interese mărunte ale unor politicieni, masoni, proprietari sau lideri ai unor grupuri de interese, de presiune, de opinie etc. Interesele – cum spuneam – schimonosesc, polarizează sau măcar influențează sistemul acesta, deosebit de sensibil la realitate. În plus, ar trebui să ținem cont și de faptul că incompetența unor verigi din lanțul interes social-ofertă școlară permite unor neaveniți să manipuleze sistemul în așa fel încît să obțină dacă nu soldați – carne de tun – sau sclavi, măcar niște rebuturi. „*Dacă nu vor fi ai noștri, să nu fie nici ai lor*”, pare să răzbată din analizele intereselor, care se abat asupra școlii. De parcă acești copii nu ar fi ai noștri, de parcă viitorul nu ne-ar aparține și pe care ar trebui să ni-l dorim (și să începem să-l construim) cît mai liniștit, confortabil și sigur.

Să fie lumină

Înainte vreme, de mult, atunci cînd tribul pleca la vînătoare, cînd satul pleca la muncă etc. unul dintre bătrînii care nu mai puteau participa la acele acțiuni rămînea să aibă grijă de grupul de copii. Dacă tot stătea cu ei, începea să se laude cu glorioasa lui tinerețe, mai ales dacă fusese la viața lui un maestru al cine știe cărei unelte sau arme. Dintr-o laudă a unui frustrat de bătrînețe sau neputință, copiii „furau meserie”, imitau sau se imaginau în posturi la fel de glorioase. Uite așa, bătrînul îi învăța pe copiii dați în grija lui să vîneze, să înfrunte un dușman, cu forță dar mai ales cu inteligență, să culeagă eficient roadele pămîntului, să se îmbrace și să-și confecționeze hainele, să se ferească de alimentele otrăvitoare etc. Deci învățămîntul răspundea unor nevoi strict concrete, de viață, supraviețuire a persoanei și grupului. Ușor-ușor s-au introdus în procesul de învățămînt și alte interese: din toată sărăcia grupului se amenaja un loc în sat unde copiii erau adunați pe timpul iernii, unde să fie hrăniți, încălziți, protejați și eventual ascunși de

eventualii agresori dar și tratați în mod unitar. Maturii puteau să rabde și de foame și de frig și chiar dacă erau atacați de invadatori, luptau și mureau mai liniștiți, știindu-și copiii în siguranță...

Mai multă lumină

Cu cât societatea evolua, cu atât și învățămîntul se perfecționa, introducea noi elemente, de care ținea cont. Poate nu întotdeauna conștient. De cele mai multe ori, profesorii erau oamenii culți, inteligenți, cu spirit și intelect bine conturate, dar cu oarecare imperfecțiuni fizice. Erau bărbații bolnavi sau prea bătrîni ca să mai poată fi folosiți în luptă sau în campaniile de muncă grea ale comunității. Sau mai nou, erau preoții, care nu puteau fi sacrificați într-o confruntare fizică... Și uite așa, fiecare, în funcție de preferințele sale și de „polarizările” prin care a trecut pînă a devenit (sau a rămas!?) învățătorul aferent respectivului grup, a mai introdus o cerință, o obligație, o regulă, o materie de învățămînt. Pînă cînd totul a devenit ușor abstract, tot mai rupt de cerințele practice de supraviețuire a omului în natură sau în societate.

Și iată-ne azi, în România anului 2006.

Care ar fi necesitățile societății și ce ne oferă învățămîntul? Mai avem nevoie să știm să vînam, să luptăm cu turcii, tătarii, cu nemții și cu rușii? Mai trebuie să știm cum să găsim cele mai bune ciuperci fără să ne intoxicăm? Hainele noastre din blană legată de trup cu niște curmeie de tei se mai poartă sau nu? Evident, aceste necesități sunt cu totul perimate. În actuala societate de tranziție ar trebui să știm cum să facem banii, cum să ne apărăm sau să ne recuperăm proprietățile, ar trebui să știm tot mai multe limbi europene (începînd cu limba maghiară și rusă și terminînd chiar cu islandeza și suedeza!), ar trebui să avem noțiuni de autoapărare fizică **nonagresive(!)** ar trebui să cunoaștem ce este o bancă, o bursă de valori, tehnologii agricole simple, cunoștințe de tehnologie casnică elementare, igienă, sănătate, nutriție, bună cuviință, conștientizare a valorilor, autorităților și ierarhiilor sociale etc., etc. Ce învață copiii noștri în școală acum? Pe lîngă materiile clasice de cultură generală gen muzică, desen, scris, citit, vorbit (măcar de le-ar învăța și pe-astea!), mai învață tone și tone de matematică (cvasi-inutilă în felul cum se face acum), materii tehnice și multe altele, cam degeaba.

În primul rînd că profesorii de azi, nu mai sunt de loc cei de pe vremuri, dedicați trup și suflet copiilor. Meseria de profesor se învață la școală și se practică de la ora la ora, tehnic, „eficient”, cu statistici, programe și măsuri de îndeplinit etc. Oamenii iau salarii, procente, bounusuri... Măi fraților, dar cum rămîne cu copilăria, visele, sentimentele, gingășia ...de la începutul articolului? Învățătorii nu mai sunt bărbați bătrîni... sunt femei și bărbați zdraveni... turcii și tătarii nu ne mai atacă pe cai cu săbiile scoase... satul nu mai rabdă de frig și foame ca să-și adune copiii și să...

Problema cea mare a ineficienței învățămîntului de azi, este că uită faptul că învățămîntul este un proces prin care noii veniți într-o societate (copiii, că doar nu vorbim de Tarzani veniți de prin jungle și păduri, la maturitate!) trebuie ridicați în doar cîțiva ani la nivelul de progres, știință și cunoaștere, acumulați de societate în mii de ani. Și culmea e că ar trebui ținut cont atît de stadiul prezent, de realitatea imediată, cît și de perspectivele pe următorii minim 20-30 de ani (un absolvent de grădiniță de anul acesta, va fi medicul care ne va trata, constructorul casei în care vom locui sau chiar conducătorul țării peste circa 20-40 de ani). Mult, dar foarte puțin!

Unde-i școală multă-i și prostie...

Cum poți să mai fi aproape de sufletul copiilor inocenți și neștiutori, dacă interpui între tine și ei vreo 16-20 de ani de școală, studii academice, titluri, examene, competențe îndelung șlefuite și bătătorite? Cu cât educi mai mult un om, cu atât îl aduci mai mult către o societate civilizată. Dar aducându-l către o societate ultra-civilizată îl îndepărtezi de la natura speciei sale biologice. Iar când ne naștem, o facem (încă) după regulile naturii, de mii și mii de ani. Dacă vrea să fie înțeles și urmat, un „deștept” va trebui să se „coboare” la nivelul celui fără cunoștințe, pentru ca oferindu-i unele informații să-l poată aduce ușor-ușor pînă la nivelul la care informațiile abstracte să poată fi pricepute etc. Dar înainte să priceapă de ce, un copil imită. Vreau să văd și eu copiii care să imite niște academicieni, doctori în j-de științe, reci, scorțoși, distanți și foarte plictisiți că sunt deranjați din importanțele lor studii-degeaba... Și uite că de-acum, învățămîntul românesc obligă toate cadrele didactice să aibă studii superioare. O prostie mai mare ca asta nu mi-a fost dat să văd. Liceul pedagogic era arhi-prea-suficient pentru nivelul grădiniță-școală primară. Comunicarea între copii și învățător-educator nu era filtrată de prea mulții ani de școală, cuvintele nu erau prea elitiste, cunoștințele predate nu erau prea abstracte. Profesorii se fac că predau și formează generații de oameni, dar de fapt vin și își iau salariul, poate și vreun plocon, mai mult ca sigur niște meditații... iar elevii se fac că învață și că pricep ce se întîmplă cu ei la școală, la nivelul la care au ajuns. Eroare totală! Dovada o găsiți în orice școală, la orice nivel, pe stradă, în orice instituție... Cu tristețe afirm (și pot dovedi la orice oră!) că suntem înconjurați de o mare turmă de brontozauri incompetenți, cei mai mulți dintre ei neavînd cunoștințe și competențe nici măcar la nivel de gimnaziu. Și sunt oameni cu funcții, cu orgolii, cu pretenții!

Să-i lăsăm pe ăștia de pînă acum

Poate cu cei care acum încă învață se mai poate face ceva. Hai să mai scoatem matematica de pe lista celor mai importante materii. Nu ajută la nimic. Este necesară, dar ca „sarea-n bucate” nici deloc dar nici prea mult. Am lucrat o viață în domenii tehnice, cu multe calcule, complexe și de tot felul. Cunosc zeci de ingineri și economiști de elită, care în viața lor nu au avut nevoie de matematici de nivelul liceului (integrale, logaritmi etc.). Pur și simplu nu le-a trebuit. De ce trebuie ca în școala generală să se facă tot felul de aiureli în chip de matematică, dar dacă bietul copil merge la piață este păcălit la o adunare simplă de o precupeață incultă? De ce-i bagă pe copii în mașina de tocat, din prima clasă, obligîndu-i să învețe religie, sexologie și multe alte gogomării? Toate acestea poate că sunt necesare, dar la „și altele” și în nici un chip la cele fundamentale. Mai bine să știe ce este o lege, o regulă; ce este banul și cum trebuie tratat și făcut; nu face nimeni materia **bun-simț** sau **buna cuviință**. Încă se mai face limba latină, ca un efect al „romanității poporului român” și al propagandei care vroia neapărat să știm chestia asta. La ce folosește? Localitățile cu minoritari sunt obligate vor-nu-vor să învețe în școală limba minorității respective. Mă rog, nu este rău dar să nu se exagereze. Sunt școli care preferă, dintr-o obscură politică, să cedeze în mod real și nicidecum formal, materiile practice, utile către aceste materii de umplură, de propagandă, total inutile, ba chiar dăunătoare dacă sunt în exces.

Poate facem ceva de-acum încolo

Dacă tot plătim și protejăm și respectăm o clasă de oameni (cei din zona învățămîntului), ne așteptăm să ne protejeze copiii și să ni-i formeze către ceea ce avem nevoie noi, societatea. Să nu-i mai considere o materie primă și o sursă de venituri și beneficii colaterale. Să nu ni-i mai „lase-n banii lor” și să pună șaua pe ei. Nu am nevoie

de un drogat, de o prostituată, de un tarat alcoolic, fumător, vorbitor de toate urfciunile. Decît să învețe DEGEABA și obligatoriu religia în școală, mai bine ar face școala așa cum trebuie. Că a fost proastă școala pînă în 1989, vedem acum, cu toți nemernicii care ne conduc, ne tratează, ne dau de mîncare, ne dau de lucru... Mi-e groază de anii ce vin, cu școala care se face acum. Și nu sunt semne că s-ar schimba ceva în bine...

Nima Vlad, februarie 2006